Europaparlamentet
2024-2029

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet

2025/2240(INI)

20.11.2025

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om Europaparlamentets rekommendation till rådet om EU:s prioriteringar inför det 70:e mötet i FN:s kvinnokommission
(2025/2240(INI))

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet

Föredragande: Lina Gálvez

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS REKOMMENDATION 3

MOTIVERING 7

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS REKOMMENDATION

om Europaparlamentets rekommendation till rådet om EU:s prioriteringar inför det 70:e mötet i FN:s kvinnokommission
(2025/2240(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna rekommendation

– med beaktande av det 70:e mötet i FN:s kvinnokommission, som kommer att äga rum i mars 2026, dess prioriterade tema ”Att säkerställa och stärka tillgången till rättslig prövning för alla kvinnor och flickor, bland annat genom att främja inkluderande och rättvisa rättssystem, avskaffa diskriminerande lagar, politik och praxis och ta itu med strukturella hinder” och dess uppföljningstema ”Kvinnors fulla och faktiska deltagande och beslutsfattande i det offentliga livet samt avskaffandet av våld, för att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt”,

– med beaktande av FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor av den 18 december 1979,

– med beaktande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling, nämligen principen om att ingen ska lämnas utanför, och i synnerhet mål 5 för hållbar utveckling, som syftar till att uppnå jämställdhet och säkerställa att kvinnor har lika rättigheter till ekonomiska resurser, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till finansiella tjänster, arv och naturresurser, och mål 10 för hållbar utveckling, som syftar till att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag,

– med beaktande av artiklarna 20, 21, 23 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

– med beaktande av det gemensamma meddelandet från kommissionen och rådet av den 25 november 2020 *EU:s tredje handlingsplan för jämställdhet – En ambitiös agenda för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre åtgärder* (JOIN(2020)0017) som beskriver EU:s handlingsplan för jämställdhet för perioden 2021–2025,

– med beaktande av kommissionens meddelande *En färdplan för kvinnors rättigheter av den 7 mars 2025* (COM(2020)0097), som bekräftar EU:s engagemang för jämställdhet,

– med beaktande av kommissionens meddelande *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025* av den 5 mars 2020 (COM(2020)0152),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU av den 25 oktober 2012 om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF[1],

[1] EUT L 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

– med beaktande av kommissionens program för rättsliga frågor 2021–2027, som erbjuder finansiering för att stödja civilrättsligt och straffrättsligt samarbete, såsom utbildning för domare och andra rättstillämpare, och faktisk tillgång till rättslig prövning för allmänhet och företag,

– med beaktande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen),

– med beaktande av artikel 81.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

– med beaktande av artikel 121 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet (A10-0000/2025), och av följande skäl:

A. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en av EU:s grundläggande principer. Jämställdhetsintegrering och en intersektionell strategi bör genomföras och integreras i all EU-politik. Den interna och externa politiken bör förbli konsekvent och sammanhållen för att säkerställa ett effektivt och trovärdigt främjande av mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet runt om i världen.

B. Kvinnors rättigheter och jämställdhet är inte bara grundläggande mänskliga rättigheter, utan också en förutsättning för att främja mänsklig utveckling, minska fattigdomen och bygga en nödvändig grund för fred, välstånd och hållbar utveckling på jorden.

C. Tillgång till rättslig prövning erkänns allmänt som en grundläggande mänsklig rättighet enligt internationell rätt, ett centralt begrepp inom det bredare rättsområdet och en hörnsten för rättsstaten och demokratin. EU erkänner tillgång till rättslig prövning som en grundläggande rättighet enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

D. Kvinnors tillgång till rättslig prövning är fortfarande en komplex och kritisk fråga i alla regioner i världen.

E. I hela världen är kvinnor fortfarande betydligt underrepresenterade på högsta nivå inom domstolsväsendet och åklagarmyndigheterna, särskilt i ledande befattningar såsom domstolsordförande, chefsdomare och chefer för åklagarmyndigheter.

F. FN främjar aktivt kvinnors deltagande i rättsväsendet genom särskilda initiativ och kampanjer. Fler kvinnor i de rättsliga institutionerna kan kopplas till mer brottsofferorienterade strategier för rättvisa.

G. Våld mot kvinnor och våld i hemmet utgör kränkningar av de grundläggande rättigheterna. Rättssystemen måste vara lyhörda för de specifika behoven hos offer för könsrelaterat våld genom att säkerställa adekvat tillgång till skydd och rättsmedel. Många kvinnor stöter fortfarande på betydande hinder för att anmäla övergrepp och få tillgång till rättsligt stöd.

H. Rättsliga stereotyper och rådande könsnormer kan hindra rättvisa för kvinnor som utsatts för och överlevt våld.

1. Europaparlamentet rekommenderar rådet att

a) bekräfta EU:s orubbliga engagemang för jämställdhet och säkerställa att kvinnors rättigheter genomförs fullt ut i alla aspekter av EU:s yttre åtgärder genom en tillräckligt finansierad, genusförändrande, inkluderande och intersektionell ansats,

b) se till att parlamentet och dess utskott för kvinnors rättigheter och jämställdhet kan delta fullt ut i beslutsprocessen avseende EU:s ståndpunkt vid det 70:e mötet i FN:s kvinnokommission; sörja för att parlamentet får korrekt information och tillgång till EU:s ståndpunktsdokument före förhandlingarna; ytterligare förbättra det interinstitutionella samarbetet, även under förhandlingarna, så att parlamentets prioriteringar införlivas på lämpligt sätt,

c) förbinda sig att med kraft stödja det arbete som utförs av UN Women, som är en central aktör i FN-systemet för att främja kvinnors rättigheter i all deras mångfald, samla alla relevanta parter för att skapa politiska förändringar och samordna åtgärder; uppmana alla FN:s medlemsstater att, tillsammans med EU, se till att UN Women får tillräcklig finansiering,

d) se till att europeiska och internationella instrument kompletterar varandra och är ambitiösa, med robusta och materiella bestämmelser som ger kvinnor egenmakt och garanterar tillgång till rättslig prövning, och ta hänsyn till att rätten till rättshjälp är avgörande i detta avseende; se till att EU visar ett starkt ledarskap och antar en enhetlig ståndpunkt om inkluderande och opartiska rättssystem som är tillgängliga för alla, särskilt missgynnade och sårbara grupper av kvinnor som ofta stöter på hinder för att få tillgång till rättslig prövning på grund av luckor i den institutionella kapaciteten, sociokulturella skäl och diskriminering; undersöka införandet av särskilda domstolar för könsrelaterat våld; verka för övergripande rättsliga ramar som skyddar kvinnors rättigheter och säkerställer kvinnors fulla och jämlika deltagande enligt både nationell och internationell rätt,

e) tillämpa jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering på alla EU:s politikområden, inbegripet yttre åtgärder; betona att staterna måste anslå tillräcklig finansiering till rättshjälp och stödtjänster som beaktar jämställdhet, särskilt för personer som överlevt könsrelaterat våld, och tillräcklig tillgång till ersättning, eftersom de hinder som finns i oproportionerligt hög grad påverkar kvinnors tillgång till rättslig prövning,

f) påskynda genomförandet av internationella åtaganden för att ytterligare förebygga och reagera på alla former av våld mot kvinnor och flickor i både den offentliga och den privata sfären, inbegripet kvinnlig könsstympning, tvångsäktenskap, delning av intimt eller manipulerat material utan samtycke, nätstalkning, nättrakasserier, nätblottning och uppvigling till hat eller våld på nätet,

g) vidta åtgärder för att fullt ut genomföra befintliga åtaganden om jämställdhet och kvinnors egenmakt och säkerställa skyddet av kvinnors jämlika mänskliga rättigheter och grundläggande friheter utan diskriminering, för att främja deras deltagande i det offentliga livet,

h) betona att kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan könen är grundläggande mänskliga rättigheter som är avgörande för rättsstaten, motståndskraftiga och inkluderande demokratier och EU:s grundläggande värden; betona att det är djupt beklagligt att miljontals kvinnor och flickor, särskilt i sammanhang av konflikt och tvångsförflyttning, fortsätter att utsättas för diskriminering och våld och förvägras sin värdighet och handlingskraft; upprepa att våldtäkt fortfarande är en av de mest utbredda kränkningarna av de mänskliga rättigheterna globalt; betona vikten av samtyckesbaserad våldtäktslagstiftning i EU,

i) främja kvinnors representation inom rättsväsendet och dess styrande organ i syfte att avskaffa strukturella hinder som vidmakthålls av ett patriarkalt och androcentriskt rättssystem.

2. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna rekommendation till rådet, kommissionen och vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik samt för kännedom till EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter.

MOTIVERING

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande princip för Europeiska unionen. Jämställdhetsintegrering och en intersektionell ansats måste genomföras och integreras i all EU-politik, så att det råder samstämmighet mellan de inre och yttre åtgärderna i syfte att främja mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet över hela världen. Kvinnors mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan könen är inte bara grundläggande rättigheter, utan också förutsättningar för utveckling och fattigdomsminskning och för att bygga fredliga, välmående och hållbara samhällen.

Tillgång till rättslig prövning, som fastställs i internationell rätt och i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, är av central betydelse för rättsstaten och demokratin. Ändå är kvinnors tillgång till rättslig prövning fortfarande en komplex och kritisk fråga i alla regioner. Kvinnor är fortfarande betydligt underrepresenterade på högsta nivå inom domstolsväsendet och åklagarmyndigheterna, särskilt i ledande befattningar såsom domstolsordförande, chefsdomare och chefer för åklagarmyndigheter. Samtidigt hindrar rättsliga stereotyper och rådande könsnormer rättvisa för kvinnor som utsatts för och överlevt våld.

FN har verkat för ett ökat deltagande av kvinnor inom rättsväsendet, och det finns belägg för att en ökad kvinnlig representation i rättsliga institutioner leder till en mer brottsoffercentrerad syn på rättvisa. Detta är särskilt relevant för att bemöta våld mot kvinnor och våld i hemmet, som utgör kränkningar av de grundläggande rättigheterna. Rättssystemen måste vara lyhörda för brottsoffrens behov genom att säkerställa adekvat tillgång till skydd och rättsmedel, men många kvinnor stöter fortfarande på betydande hinder för att anmäla övergrepp och få tillgång till rättsligt stöd. Många kvinnor och flickor, särskilt de som utsätts för flerfaldig och intersektionell diskriminering, upplever att rättssystemet saknar medvetenhet om den verklighet som sårbara grupper lever i.

I denna rekommendation uppmanas rådet att på nytt bekräfta EU:s engagemang för jämställdhet och att säkerställa att kvinnors rättigheter genomförs fullt ut i alla aspekter av EU:s yttre åtgärder genom en inkluderande, intersektionell och tillräckligt finansierad ansats. Det betonas också att parlamentet och dess utskott för kvinnors rättigheter och jämställdhet måste få delta fullt ut i beslutsprocessen avseende EU:s ståndpunkt vid det 70:e mötet i FN:s kvinnokommission.

I rekommendationen förespråkas vidare ett starkt stöd för UN Women som den centrala aktören i FN-systemet för att främja kvinnors rättigheter, och samtliga FN:s medlemsstater uppmanas att tillsammans med EU tillhandahålla tillräcklig finansiering. Det understryks hur viktigt det är med europeiska och internationella instrument som kompletterar varandra och är ambitiösa och har robusta bestämmelser som garanterar kvinnors egenmakt och tillgång till rättslig prövning, även tillgång till rättshjälp, och ett övervägande av specialdomstolar för könsrelaterat våld. Att skydda kvinnors rättigheter genom effektiva rättssystem banar väg för rättvisare samhällen, i linje med ett effektivt genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling (mål 16).

Slutligen betonas i rekommendationen behovet av jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering på alla EU:s politikområden, ett påskyndande av internationella

åtaganden för att förebygga alla former av våld mot kvinnor och flickor samt ett främjande av kvinnors lika representation inom rättsväsendet. Kvinnors rättigheter och jämställdhet är avgörande för rättsstaten, motståndskraftiga demokratier och EU:s grundläggande värden, och unionen måste visa ledarskap för att säkerställa att dessa rättigheter garanteras i praktiken. Tillgång till rättslig prövning för alla är avgörande för rättvisa och inkluderande samhällen och en förutsättning för substantiell jämställdhet och mänskliga rättigheter.